

SIRÇA KÖŞKÜN MASALCISI

KEMALETTİN TUĞCU'NUN
YAŞAMÖYKÜSÜ

Nemika Tuğcu

Nemika Tuğcu
SIRÇA KÖŞKÜN
MASALCISI

BİYOĞRAFI DİZİSİ: 3

Yayın Yönetmeni
İlknur Özdemir

Dizgi
Gelengül Çakır

Düzeltili
Nurten Sönmezcan

Montaj
Mine Sarıkaya

Kapak Düzeni
Semih Özcan

İç Baskı ve Cilt
Şefik Matbaası

Kapak Baskı
Çetin Ofset

1. basım: 2004

ISBN 975-07-0416-7

© Nemika Tuğcu / Can Yayınları Ltd. Şti. (2004)

Nemika Tuğcu
SIRÇA KÖŞKÜN
MASALCISI

BİYOGRAFİ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

*Bizlere okuma yazmayı,
sevgiyi, merhameti, insanlığı öğreten
amcama teşekkürler..*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Çocukluğun Yazarı	17
Yarım Kalan Veda	21
Boğaziçi'nden Bozkıra Esen Yel	27

AİLESİ

Safranbolu'dan İstanbul'a	41
Abdülhamit'in Mümtaz Komiseri	45
Çocukluğu	47

ÇOCUKLUK ANILARI

Hürriyet İlan Ediliyor	55
Çarkifelek	57
Yoksulluk Yılları	61
31 Mart Vakası	63
Nevfer Mektebi	65
Müslüman Kuş	67
Efendi'nin Bağı	69
Mahalle Mektebi	71
Şaziment Hanım	72
Galip Bey	74
Benim Öğretmenim: Korku	79
Dedemin Köşkü	83

Yapamadıklarımı Yazdım	86
Ameliyat	88
Köşkte Yaşam	93
Fasıl Geceleri	96
Evliliği	99
Ayşe Yenge	101
Ağabeyinin Ölümü	104
Biz de İstanbul'a Geliyoruz	106
Neriman...	108

SAVAŞ YILLARI

İtalyan Savaşı	113
Balkan Savaşı	115
1. Dünya Savaşı - Tecelli	119
Çanakkale Savaşı	121
18 Mart Deniz Savaşı	123
Babam Yaralanıyor	127
Hafız'ın Rüyası	129
İstanbul'a Dönüş	131
Savaşa İlk Şehit	133
Yüzbaşı Galip Kafkas Cephesi'nde	135
Yangın	138
Mütareke ve İşgal	141
Kurtuluş Savaşı	144
Cumhuriyet	147

YAZARAK YAŞAMA TUTUNDU

Yazma Hastası	151
İlk Roman	155
Irmak - Ildızın Demiryolu'nda	158
İstanbul'a Dönüş	163
Babıâli'ye İlk Adım - Türkiye Yayınevi	167
Yavrutürk	171
Mahallenin Çocukları Karakolda	174
Ev-İş Mecmuası	177

Romanları Film Oluyor - Ayşecik Olayı 180

BABIÂLİ ANILARI

Tan Matbaası Olayı..... 185

Müstehcen Neşriyat ve Tuhaf Bir Mahkûmiyet..... 187

Doğan Kardeş 191

Hayat Mecmuası..... 193

Yazmak Başka Bir Âlem 198

SONSÖZ

Bir Sığınak Olarak Kitap ve Edebiyat 217

Eski zamanlarda manastıra kapanmış insanlar vardı.
Bunlar öyle budala, ya da güdük insanlar mıydı?
İmdi, böyle insanlar yaşamlarını sürdürebilmek için
böylesi yollara başvurmak zorunda kalmışlarsa
sorun herhalde hafif bir sorun olamazdı.

Ludvig Wittgenstein

Önsöz

Çocukluğun Yazarı

Kemalettin Tuğcu adını duymamış kaç kişi vardır? 1940'lardan 1980'li yıllara kadar onu tanımayan çocuk neredeyse yoktu. Birkaç kuşağa okuma yazmayı söktürmüş, romanlarında kimsesizlerin, yetimlerin, sokak çocuklarının kurtarıcısı olmuş, çocuk edebiyatımıza pek çok eser kazandırmış bir yazardır Kemalettin Tuğcu.

Kitapları bir dönem çok okundu. Yalnız kitapçılarda değil, gazete bayiiilerinde de satıldı. Kitap okumanın bir lüks değil, 'boş zaman' kavramıyla ilişkilendirilmiş bir edim değil, merak ve gereksinim olduğu yıllarda, hem de köy odalarında, evlerde, tandır başlarında, kitap sevgisini yüreğinde hisseden insanlarca okundu, paylaşıldı.

Yazar kavramıyla tanışıklığım çok eski yıllara dayanır. Çocukluğuma. Amcam bir yazardı: Kemalettin Tuğcu. Her sabah matbaaya giderdi. Zamanla işyerleri değişse de tarif değişmedi; o hep matbaaya gitti. Yazdığı kitapları, yayına hazırladığı dergileri, hikâyelerini okusam da aileden biri olması, amca olması, yazarlığının önündeydi hep. Çünkü memuriyet gibi, askerlik gibi, doktorluk, avukatlık gibi bir meslekti benim gözümde yazarlık. Bir 'iş'ti. Okuduğum kitapların sayısı ve çeşidi çoğalıp, benim için yazar kavramı netleşinceye dek bu böyle devam etti.

Okurlarını ağlatmakla, duygu sömürüsü yapmakla suçlandı zaman zaman Kemalettin Tuğcu. Yoksulluk ede-

biyatı yapıyordu. Fakirlik ve zenginlik, iyilik ve kötülük kitaplarının ana eksenini oluşturuyordu. Hayat bu kadar acıklı mıydı?

O yıllarda çok satan kitaplar listesi yayınlanmıyordu. Bir baskı beş bin adetti. Bir yazar için çok satmak değil, çok okunmak önemliydi. Kitaptan para kazanılmıyordu. Çok daha az sayıda yayınevi vardı ve büyük paralar ödenerek, futbolcular gibi yazar transferi yapılmıyordu. Yazarlar bir yayınevinde kitaplarını bastırabiliyorlarsa mutlu oluyorlardı. Kitap simsarlığı meslekler arasında yer almıyordu.

‘Best Seller’ tanımı henüz hayatımıza girmemişti. O tarihlerde televizyon olmadığı için yazarlar edebiyat programlarında görülüyor, okurları onların nasıl yazdıklarını, hangi yazarlardan etkilendiklerini bilmiyor, yazarı tanımıyor, evlerinin içini göremiyorlardı. Yazarlar, okurlarına iç dünyalarını açabiliyorlardı yazdıklarıyla; ama özel hayatları bilinmiyordu. Bugün olduğu gibi ‘şeffaf’ değildi o dönemin yazarları. Hangi yazar kaç satar, kaç para alır gibi konular da pek konuşulmüyordu.

Yıllarca emek verdiği kuruluşlara yaslanan yayınevleri Kemalettin Tuğcu’nun kitaplarını basmaya gönül indirmediler. Halka bu kadar çabuk ulaşabilen bir yazarı görmezden geldiler. Onun kitaplarıyla zengin olan ama son derece özensiz baskılarla kalbini kıran yayıncılar da kitaplarından sağladıkları kazancı yazara yansıtmadılar.

Edebiyat yapmadığını hep söylediği halde, çok satan bir yazar olmanın hesabını veremedi Kemalettin Tuğcu. “Bu kadar çok okunmayı nasıl başarıyorsunuz?” sorusunu, “Bunu çocuklara sorun,” diye yanıtladı.

Edebiyat çevreleri, hızlı ve çok üreten bu yazarı edebiyat dışı tutmuş, ama bunun için bir gerekçe göstermemiştir. Edebi niteliği, yazınsal değeri olduğu bilinen, değerleri tescil edilmiş yapıtlarla Kemalettin Tuğcu’nun yapıtlarının ayrımları belirlenmelidir.

Onu yoksayanlar, ondaki bu enerjiyi, edebi değeri daha yüksek bir üslup çizgisine çekmek için hiçbir çaba

göstermedikleri gibi herkesin tanıdığı ve okuduğu Kemalettin Tuğcu'yu ilerici ve demokrat bir çizgide kullanmayı da bilemediler. Onun önemli gördüğü, önemsememizi istediği, ömrünü adadığı sorunlar sürmektedir. Ve bu sorunlar da hâlâ görmezden gelinmektedir.

Yayınevlerini zengin etmiş ama kitaplarından hak ettiğini alamamış bu yazarın, çok okunduğu 1940'lı yıllardan 1970'lerin sonuna dek, okur profilindeki Türkiye'nin sosyal, siyasi ve ekonomik yapısındaki değişim, yazarın psikolojik yapısı irdelenmedi. Yazma nedenleri ve yazma biçimi üzerinde durulmadı. Ama birçok gazeteci, yazar, onun kitaplarıyla okuma alışkanlığı edindiklerini, yazar olmalarında büyük payı olduğunu söylediler.

Romanlarında işlediği konulara bakarak, bazen sağ bazen de sol eğilimli parti, dernek, vb. Kemalettin Tuğcu'ya sahip çıkarak, "Sen bizdensin," dediler. Ama hiç kimse-den yana değildi; o, çocuklardan yana oldu hep.

Hayata tutunabilmesinin tek nedeni yazmaktı. Üzü- lünce, öfkelenince, sevinince, şaşırınca, korkunca kaleme sarıldı. Sonra da daktilosuna. Daktilosunun tuşları onu dünyanın dört bucağında gezdirdi. Denizleri, dağları aşır uzaya çıktı; ta yıldızlara kadar...

Bir yaşamöyküsü yazmaya kalktığınızda, o kişi hayat-taysa, sorularınıza verdiği yanıtlardan, yazdıklarından, çizdiklerinden, yaşadıklarından, tanık olduklarından, yakınlarının ve arkadaşlarının anlattıklarından, kendisi ile yapılan söyleşilerden, üretimine ilişkin değerlendirmelerden yola çıkarak, buna sezgilerinizi de katarak biyografik bir çalışma yapabilirsiniz. Yaşananla ne denli örtüşür bilinmez. Kendine sakladıklarını, kırılma noktalarını fark edemezsiniz. Yaşamıyorsa işiniz biraz daha zorlaşır.

Bu kişi yakınınız ve az konuşan biriye, üstelik artık hayatta değilse, oldukça zor bir işin üstesinden gelmeniz gerekiyor demektir.

Büyüklerimiz geçmişle ilgili fazla bir şey anlatmadılar. Varsıllık da, yoksulluk da hayatın dönemeçlerinde

karşılaşılan olağan durumlar olarak algılandığı için ne övünme, ne de fazla bir yakınma duymadık onlardan. Geçmiş, yaşadıkları güne taşımadılar.

Amcam, emekli olup köşesine çekildikten sonra kendisiyle röportajlar yapılmasını kabul etti. Yetmiş dört yaşındaydı. Güçlü bir belleği vardı; çocukluğunda yaşadıklarının ve gördüklerinin çoğunu unutmamıştı.

Can Yayınları, Kemalettin Tuğcu'nun yaşamöyküsünü yazmamı istediğinde amcamla yeniden buluştum.

Bu buluşma, yaşarken olan beraberliğimizden çok farklıydı. Ona ilişkin anılarım, çocukluğumdan bugüne dek aileme ilişkin anıların içinde saklı duruyordu. Anı çekmecesini bir neden olmadan açılmaz. Bir ölüm, bir doğum, bir hastalık, bir sevinç, bir kederle, bir çağrışımla dönersiniz anılara; ya da böyle bir nedenle.

Amcamın yaşamöyküsünü yazmak, çocukluğuma yeniden, bu kez farklı bir yolculuk yapmamı, anımsayabildiğim her sözü, ifadeyi, olayı bir kez daha sorgulamamı ve düşünmemi, onun için yazılanları gözden geçirmemi, ben daha dünyaya gelmeden yazdığı öykülere, romanlara, dergilere ulaşmamı gerektirdi.

Yaşamına, iç dünyasına ilişkin kendi yazdığı, başkalarından dinlediğim, okuduğum ve hatırladığım her şey, onun bilmediğim, anlamakta zorluk çektiğim, sis perdesi arkasında kalmış gibi duran kişiliğini biraz daha anlaşılır kıldı benim için. Anılarını toplarken çok üzüldüğüm anlar olmasına karşın keyifli bir yolculuktu.

Kendisine ait çeşitli dönemlerde yapılmış ses kayıtları, notlar, tanık olduklarım, dinlediklerim, yazılanlar ve söylenenlere gözlemlerimi ekleyerek üç padişah döneminde yaşamış, savaşlar ve işgal görmüş, yangınlar geçirmiş, 2. Meşrutiyet ve Cumhuriyet döneminin tanığı, Guinness Rekorlar Kitabı'na girecek kadar çok kitap yazmış, birkaç kuşağa okuma yazmayı söktürmüş, 20. yüzyılın başında doğup, sonunda yaşamını yitirmiş amcamın, Kemalettin Tuğcu'nun yaşamöyküsünü anlatmaya çalışacağım.

Nemika Tuğcu

SIRÇA KÖŞKÜN MASALCISI

Sırça Köşkün Masalcısı, hayata tutunabilmesinin tek nedeni yazmak olan *Kemalettin Tuğcu*'nun yaşamöyküsü. Bedensel sakatlığı yüzünden dış dünya ile ilişki kuramayan, içine kapanarak kendi yarattığı bir dünyada yaşayan *Tuğcu*, okuma yazmayı da, yabancı dili de evinde, kendi başına öğrenmişti. Yazarak doldurduğu yüzlerce sayfayı evinin bahçesinde yakmaya karar verecek kadar da kendi dünyasına çekilmişti. İstanbul dışına neredeyse hiç çıkmayan, bir-iki görüşme dışında hiç röportaj vermeyen *Tuğcu*, kitaplarında, kimsesizlerin, yetimlerin, sokak çocuklarının buruk, acıklı, hüznünlü öykülerini anlatmıştır. Yoksulluk ve zenginlik, iyilik ve kötülük, *Tuğcu*'nun kitaplarının ana eksenini oluştururken, yazar, çocukların dünyasında yer etmeyi, onları etkilemeyi ve okuma alışkanlığı edindirmeyi başarmıştır. 1940'lerden 80'li yıllara kadar onu tanımayan, kitaplarını okumayan çocuk neredeyse yok gibidir. *Kemalettin Tuğcu*'nun yeğeni *Nemika Tuğcu*, güçlükleri, yalnızlığı ve acıları, yazarak göğüslemeye çalışan bir yazarın yaşamındaki bilinmeyen yönleri roman tadında bir yapıtla sunuyor okura.

ISBN 975-07-0416-9

9 789750 704161
<http://www.canyayinlari.com>